

LANDSTINGS-

Landstingsstyrelsen Årsrapport 2008

- Det ekonomiska resultatet är 543 mkr, att jämföras med fullmäktiges budgeterade resultat på 460 mkr. Resultatet exkl. de jämförelsestörande posterna uppgår till 825 mkr. Den löpande ekonomiska redovisningen har hållit fortsatt god kvalitet. Fullmäktiges långsiktiga finansiella mål har uppnåtts.
- Vad gäller det verksamhetsmässiga resultatet noterar revisionen en allmänt positiv utveckling av vård och trafik enligt givna uppdrag och direktiv. Vårdproduktionen har ökat och köerna har minskat men vårdgarantin uppfylls inte i vissa delar. I trafiken har resandet ökat och punktlighet och kundnöjdhet har påtagligt förbättrats, dock kvarstår vissa problem i pendeltågstrafiken.
- Verksamheten bedöms i allt väsentligt ha skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- Styrningen bedöms som acceptabel. Synpunkter lämnas beträffande hanteringen av uppsiktsplikten, tillämpningen av styrstrategin för akutsjukhusen och behovet av att tydliggöra ägarstyrningen. Återrapporeringen till landstingsstyrelsen och fullmäktige av verksamhetsresultat och givna uppdrag bör fortsatt utvecklas i månadsrapporter och bokslut.
- Den interna kontrollen bedöms vara acceptabel. Synpunkter lämnas beträffande lönesystemet och upphandlingsområdet.
- Årsredovisningen är inte fullt ut upprättad enligt god redovisningssed. Synpunkter lämnas när det gäller redovisningen av avsättningar för bl. a. omstruktureringskostnader och pensionskostnader där revisorerna haft påpekanden såväl 2006 som 2007. Dessa s.k. jämförelsestörande poster påverkar resultatet negativt med 282 mkr. Räkenskaperna bedöms dock i huvudsak ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning mot bakgrund av de redovisade posternas storlek i förhållande till koncernens omslutning.

Sammanfattning

Revisorernas granskning av **landstingsstyrelsen** verksamhet år 2008 har utgått från fastställd revisionsplan och har utförts enligt gällande lagstiftning, landstingets regelverk och god revisionsbedömning för kommunal verksamhet.

Ekonomiskt resultat

Årsredovisningen bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Årsredovisningen är dock inte fullt ut upprättad enligt lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed, trots kritik från revisionen de senaste åren. Det gäller bl.a. avsättningar för omstruktureringskostnader och pensionskostnader.

2008 års resultat för koncernen Stockholms läns landsting uppgår till 543 mkr, att jämföra med budgeterat resultat om 460 mkr. Resultatet exkl. de jämförelsestörande posterna uppgår till 825 mkr. Resultatet för 2007 uppgick till 1 008 mkr.

Den löpande ekonomiska redovisningen har i huvudsak hållit fortsatt god kvalitet. Fullmäktiges långsiktiga finansiella mål har uppnåtts.

Avsättningar i årsredovisningen

I årsredovisningen redovisas avsättningar för omstruktureringsåtgärder, pågående rättstvister och pensionskostnader. Revisionen har i revisionsberättelserna för landstingsstyrelsen 2006 och 2007 framfört att hanteringen av avsättningar för omstruktureringsåtgärder och pensioner inte hanterats enligt god redovisningssed.

För att tillgodose behovet av medel för exempelvis omstrukturering finns möjligheten att inom ramen för balanskravet öronmärka delar av årets resultat inom det egna kapitalet i balansräkningen. Därigenom skulle avsteg från KRL och god redovisningssed undvikas samtidigt som resultatet blir rättvisande.

I årsredovisningen för 2008 har avsättningar gjorts centralt på 240 mkr, varav 200 mkr avser omstruktureringsåtgärder avseende Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), Folk tandvården i Stockholms län AB, Sjukvården Salem, Nykvarn, Södertälje. Karolinska Universitetssjukhuset har avsatt 40 mkr för omstruktureringsåtgärder inom det egna sjukhuset. Dessa avsättningar uppfyller inte kriterierna för avsättning enligt god redovisningssed.

Därutöver redovisas en avsättning med 30 mkr för landstingsstyrelsens förvaltning vilken bedöms vara förenlig med god redovisningssed.

En avsättning redovisas även om 100 mkr för vissa identifierade risker avseende befarade skadestånd med anledning av vissa avtalstvister. Större delen av denna avsättning uppfyller inte kriterierna enligt god redovisningssed.

Landstingsstyrelsen har i årsbokslutet 2008 gjort en avsättning för bolagens pensionsskuld med 252 mkr på koncernnivå, utöver den avsättning som gjordes i delårsbokslutet, då huvudregeln infördes. Det är viktigt för jämförbarheten att framöver hålla fast vid vald princip. Valet av olika

principer mellan bolag och koncernnivå innebär dock en otydlighet som påverkar transparensen i redovisningen.

Den extra avsättning till pensioner om 700 mkr som gjordes i bokslut 2007 är en avsättning utöver Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Landstingsstyrelsen har inte redovisat skälen för denna extra avsättning och hur beloppet beräknats. Revisionen bedömer det som oklart vilka principer som legat till grund för den extra pensionsavsättningen. Avsättningen har inte utnyttjats under året.

Nämnder och styrelser ska enligt bokslutsanvisningar från landstingsstyrelsens förvaltning redovisa effekterna av de strukturförändringar som beslutades i fullmäktiges budget 2007. En samlad avrapportering till fullmäktige har ännu inte upprättats.

Styrning av verksamhet och ekonomi

Den av landstingsstyrelsens utövade samlade styrningen och uppföljningen enligt kommunallag och landstingets reglemente bedöms som **acceptabel**.

Revisionens granskning av landstingsstyrelsens hantering av uppsiktsplikten visar att den kan utvecklas. Uppsiktsplikten utgörs i huvudsak av att utfärda riktlinjer och ha en informell dialog med verksamheterna i olika fora. Fokus ligger på styrning och uppföljning av ekonomin och i alltför liten omfattning på verksamhet och kvalitet. Hälso- och sjukvårdsfrågor dominerar i landstingsstyrelsens uppföljning, ibland på bekostnad av uppföljningen av övrig verksamhet.

Årsredovisningen kan utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för fullmäktiges ledamöter att bedöma det verksamhetsmässiga och ekonomiska resultatet.

Landstingsstyrelsen bör skapa rimliga förutsättningar för landstingsfullmäktiges ledamöter att bedöma hur uppdragen i budget och andra beslut har verkställts av ansvariga styrelser och nämnder. Det krävs mer samlade analyser och redovisningar från landstingsstyrelsens sida. Detta är även viktigt för ansvarsprövningen. Trots viss utveckling kvarstår enligt revisionens bedömning brister.

Revisionen konstaterar att landstingskoncernens instrument för uppföljning och prognos för den ekonomiska utvecklingen håller en godtagbar standard.

Den nya styrstrategin för sjukhusen har i huvudsak omfattat utveckling av ny modell för flerårsavtal medan gällande regler för resultatansvar och sanktioner ännu inte anpassats till de nya förutsättningarna.

Landstingsstyrelsen utövar ägarstyrningen huvudsakligen genom Produktionsutskottet och Strategiska utskottet. Produktionsutskottet har etablerat en relativt tydlig struktur för sitt arbete, men utövar inte till alla delar en aktiv styrning. Strategiska utskottets ägarstyrning behöver utvecklas och stärkas betydligt.

Fullmäktiges övergripande huvudmål om att säkerställa en ekonomi i balans bedöms som uppfyllt.

Hälso- och sjukvård

Arbetet för ökad mångfald av vårdgivare har fortsatt enligt fullmäktiges beslut. Revisionens granskning visar att det saknas ett samlat grepp över mångfaldsarbetet inom hälso- och sjukvården och en övergripande analys av den totala kostnaden. Hälso- och sjukvårdsnämndens (HSN) beställarroll behöver anpassas till vårdvalssystemet. Få av kvalitetskraven på utförarna är exempelvis nivåsatta. Dessutom saknas tydliga kriterier för uppföljning och eventuellt återtagande av auktorisation. Någon mer utvecklad information om kvalitet eller behandlingsresultat kan inte lämnas till patienterna. Därmed riskerar man att inte uppnå målet att patienten ska få ett ökat inflytande över vården.

Arbetet med Vårdval Stockholm har hittills bedrivits med kostnadskontroll och relativt tydliga ansvarsavgränsningar. Vidare har patienternas möjligheter att komma i kontakt med husläkarmottagningarna förbättrats.

Fullmäktiges övergripande mål om att förbättra tillgängligheten och kvaliteten inom hälso- och sjukvården bedöms översiktligt ha uppnåtts. Den ökade mängden läkarbesök i öppenvården tyder på detta, liksom att kraven på tillgänglighet enligt vårdgarantin har uppfyllts i högre grad 2008 jämfört med 2007.

Efter genomförd granskning av tillgängligheten till besök och behandling hos specialist bedöms landstingsstyrelsen, HSN och akutsjukhusen ha prioriterat en ökad tillgänglighet. Vårdgarantin inom specialistsjukvården uppfylls emellertid inte till alla delar. Under 2008 har köerna minskat på sjukhusen, vilket beror på det arbete som bedrivits för att minska köerna innan sjukhusen den 1 januari 2009 övertog ansvaret för vårdgarantin.

Den nya styrstrategin, och framförallt flerårsavtalens utformning, innebär förändrade roller och ansvar. HSN:s förmåga att ställa om organisationen främst till uppföljning, ägarens förmåga att ta ansvar för hälso- och sjukvårdens långsiktiga utveckling och sjukhusens förmåga att leva upp till avtalets intentioner är avgörande för modellens fortlevnad.

Uppföljningen av patientsäkerhet är inte tillräckligt tydlig på landstingets övergripande nivåer. Landstingsstyrelsen, HSN samt styrelser och nämnder har inte heller utarbetat tillräckligt tydliga mål för patientsäkerhetsarbetet. Utan tydliga mål finns en svag grund för att mäta i vilken riktning säkerheten utvecklats.

Den allmänna och särskilda kollektivtrafiken

Revisionen bedömer sammantaget att SL, Waxholmsbolaget och Färdtjänsten arbetat aktivt för att förbättra tillförlitligheten i kollektivtrafiken, enligt fullmäktiges övergripande mål. Måluppfyllelsen är god, dock kvarstår vissa problem i tidhållningen i pendeltågstrafiken.

Måluppfyllelsen har även i övrigt till stora delar utvecklats positivt. Utvecklingen av antalet resande har i relation till 2007 varit positiv inom såväl SL-trafiken (+ 2 procent) som sjötrafiken (+ 4 procent). Dock nådde inte Waxholmsbolaget upp till

budgeterade värden (- 2 procent). Inom färdtjänsten har antalet färdtjänstresor ökat något samtidigt som antalet färdtjänstillstånd fortsätter att minska. Parallellt har kundnöjdheten inom SL-trafiken ökat och är genomsnittligt för året 72 procent, vilket motsvarar det uppsatta målet. Även för sjötrafiken och färdtjänsten redovisas höga siffror för kundnöjdhet. Den produktivitetsutveckling som redovisas för 2008 är genomgående bättre än för 2007.

Särskilda frågor

För några bolag har uppmärksammats differenser i personalrelaterade skulder mellan lönesystemet Heroma och redovisningen i ekonomisystemet. Differenserna bedöms som allvarliga och revisionen kommer att följa detta arbete i 2009 års revision.

Det är viktigt att landstingsstyrelsen tar initiativ till en förbättrad styrning av upphandlingsverksamheten. Det gäller att tydliggöra ansvaret för uppföljning av upphandlingspolicyn och att utarbeta landstingsgemensamma indikatorer och nyckeltal som är knutna till fullmäktiges upphandlingspolicy. Det gäller också att tillämpa gemensamma uppföljningssystem för inköp och upphandling.

En övergripande granskning av landstingets säkerhetsarbete har visat att det krävs olika förbättringar för att säkerhetspolicyn med riktlinjer, liksom viktigare lagar på området, ska få en god tillämpning. En systematisk, samlad uppföljning på säkerhetsområdet behöver utvecklas, i enlighet med fullmäktiges säkerhetspolicy.

Den årliga granskningen har givit följande slutliga bedömningar för alla nämnder och styrelser inom Stockholms läns landsting. Inom parentes redovisas de preliminära omdömena för 2008.

	Oacceptabel	Ej helt acceptabel	Acceptabel	Bra
Styrning	0	2 (2)	14 (15)	8 (6)
Intern kontroll*	0	0 (0)	16 (16)	7 (7)

	Ej Rättvisande	Ej helt Rättvisande	Rättvisande
Räkenskaper	0 (0)	0 (0)	24 (23)

* För Nya Karolinska i Solna görs inte någon bedömning av den interna kontrollen då de administrativa rutinerna är under uppbyggnad.

Sammantaget bedöms områdena Styrning och Intern kontroll som **acceptabel** för koncernen i sin helhet. Styrningen har dock för Karolinska Universitetssjukhuset och Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje bedömts som **ej helt acceptabel**. Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara **rättvisande**.

Norrtäljeorganisationen

Åtgärder pågår för att uppnå en ekonomi i balans. Avtalen mellan nämnd och bolag för 2008 blev klara sent och några avtal avseende 2009 är ännu inte klara.

Tidigare påtalade oklarheter i ägarrollen och ägarstyrningen genom kommunalförbundet kvarstår i huvudsak. En god samverkan mellan huvudmännen och en tydlig styrning av bolag, nämnd och kommunalförbund är avgörande för det framtida resultatet och för att kunna uppnå syftet med den nya sjukvårds- och omsorgsorganisationen. En kraftfullt markerad styrning på högre nivå erfordras.